

Biologisch vermeerderen van braam en rode bes, een uitdaging!

Lara De Taye

Project: Op weg naar bioplanten kleinfruit

Doelstelling: Dit project heeft als doel om plantgoed van braam en rode bes op een biologische manier te vermeerderen en op te kweken met het oog op biologisch plantgoed te bekomen.

Organisatie: Proefcentrum Pamel

Periode: 2021-2022

Het CCBT-project "Op weg naar bioplanten kleinfruit" werd uitgevoerd naar aanleiding van het onbestaand biologisch aanbod plantgoed rode bes en braam in België. Telers zijn genoodzaakt om plantgoed in buitenland aan te kopen of om ontheffing aan te vragen. Het concrete doel van dit project was bestaande gangbare vermeerderaars een duwtje in de rug te geven richting biologisch plantgoed. Dit blijkt moeilijk in realiteit, want het vermeerderen en opkweken van gezond biologisch plantgoed rode bes en braam blijkt een uitdaging. De bemesting dient nauwlettend in de gaten gehouden te worden voor een correcte groei en ook tal van plagen zijn nooit ver weg in het opkweekveld. Verdere verfijning van het project om correcte conclusies te bekomen is dus zeker een must!

Onbestaand biologisch aanbod van plantgoed in België

Momenteel heeft de biologische teler slechts twee keuzes wanneer deze biologisch plantgoed van rode bes en braam aankoopt: of er wordt een ontheffing aangevraagd voor gangbaar plantgoed, of biologisch plantgoed wordt aangekocht in het buitenland. In de nieuwe Europese wetgeving voor plantaardige productie wordt gesteld dat uitzonderingen op gebruik van niet-bio zaaigoed of niet bio-vegetatief teeltmateriaal moet uitdoven tegen 2036.

Nood aan onderzoek rond biologisch vermeerderen en opkweken van rode bes en braam

Er is dus zeker nood aan onderzoek rond biologisch vermeerderen en opkweken van plantgoed van rode bes en braam. Op deze manier hopen we de gangbare vermeerderaars een duwtje in de richting van biologisch vermeerderen te geven. Alsook bestaat de mogelijkheid om informatie en zekerheden mee te geven aan starters en telers om zelf aan de slag te gaan.

Rassenkeuze

In het project wordt gewerkt met volgende licentievrije rassen, rode bes 'Rovada' en braam 'Chester Thornless'. De

reden van deze keuze is de tevredenheid van telers over deze rassen. Beide rassen doen het vrijwel steeds goed in de biologische teelt.

Gangbaar versus biologisch

Een eerste vraag waar dit project een antwoord op probeert te bieden, is of er effectief een verschil bestaat tussen het gebruik van eigen vermeerderd plantgoed en aangekochte gangbare pluggen. Op deze manier kan biologisch uitgangsmateriaal vergeleken worden met de gangbare variant. Voor rode bes worden winterstekken vergeleken met gangbare pluggen. Voor braam worden afleggers en scheutstekken vergeleken met gangbare pluggen.

Substraat versus volle grond

Naast de vermeerderingsmethode, wordt ook een vergelijking gemaakt tussen opkweek in volle grond en in substraat. Op die manier kan er een antwoord geformuleerd worden op de vraag 'welke manier van opkweken van plantgoed primeert, in substraat of in volle grond?'

Resultaten 2021

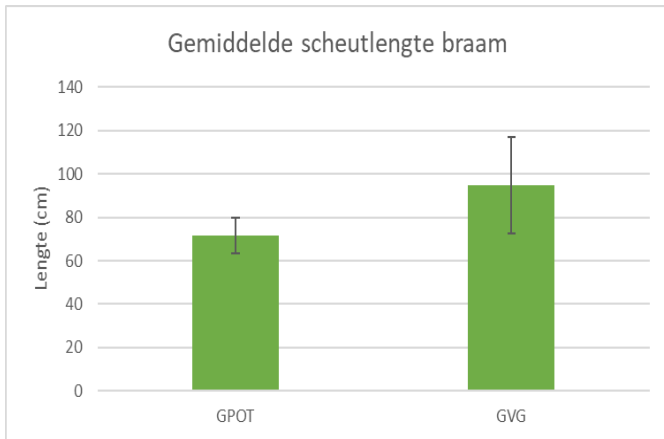
Voor braam kon in 2021 een vergelijking gemaakt worden tussen opkweek van gangbare pluggen in volle grond en in

Foto 1: Uitgelopen ogen van een aflegger. Scheuten zijn klaar om verplant te worden. (Afleggen: okt 2021, verplanten: apr 2022).

substraat. Op Grafiek 1 is duidelijk dat de scheuten in volle grond een grotere lengte behaalden dan degenen geplaatst in substraat.

Voor rode bes werden wat tegenstrijdige resultaten waargenomen (Grafiek 2). De winterstekken in volle grond behaalden als enigste een aanvaardbare scheutlengte. Bij de gangbare pluggen, werden deze in substraat langer dan in volle grond. Een mogelijke reden hiervoor is het laattijdig bemesten en de uitspoeling van meststoffen door de vele regen.

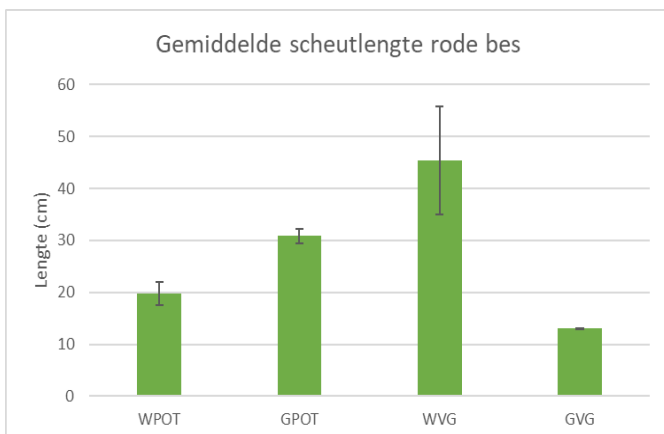

Grafiek 1: Gemiddelde scheutlengte gangbare pluggen braam (vergelijking tussen substraat en volle grond).

Resultaten 2022

Grafiek 3 maakt de vergelijking tussen de verschillende vermeerderingsmethoden, zowel in substraat als in volle grond voor braam. Zowel de metingen van de gangbare pluggen in 2021, als de metingen van de gangbare pluggen in 2022 worden opgenomen in de grafiek. De gangbare pluggen, scheutstekken en afleggers bereiken praktisch een gelijke gemiddelde scheutlengte.

De gangbare pluggen in volle grond (meting 2022) behalen de grootste lengte, wel moet onthouden worden dat dit reeds een 2-jarig wortelstelsel is. De scheutstekken in volle grond halen net een iets kortere lengte, wat zeker niet slecht is rekening houdende met het feit dat aanplant in

Grafiek 2: Gemiddelde scheutlengte gangbare pluggen en winterstekken rode bes (vergelijking tussen substraat en volle grond).

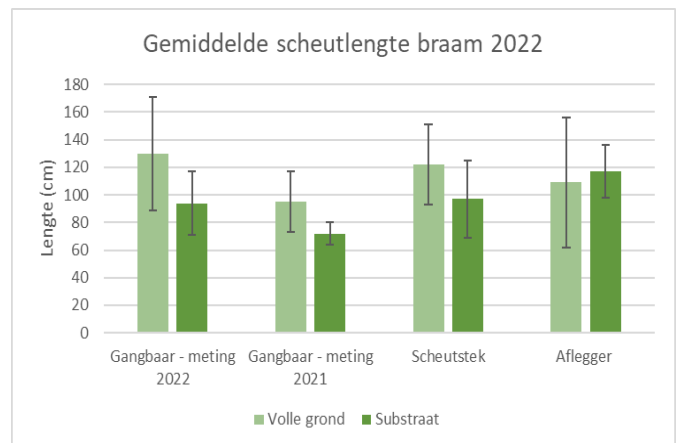
hetzelfde jaar gebeurde. In 2022 werd er vroeger en frequenter bemest en dit loont in de resultaten.

In 2022 wordt t.o.v. 2021 het omgekeerde resultaat waargenomen voor de winterstekken rode bes. Nu bereiken de winterstekken in substraat een grotere lengte i.p.v. de winterstekken in volle grond.

Plagen loeren om de hoek

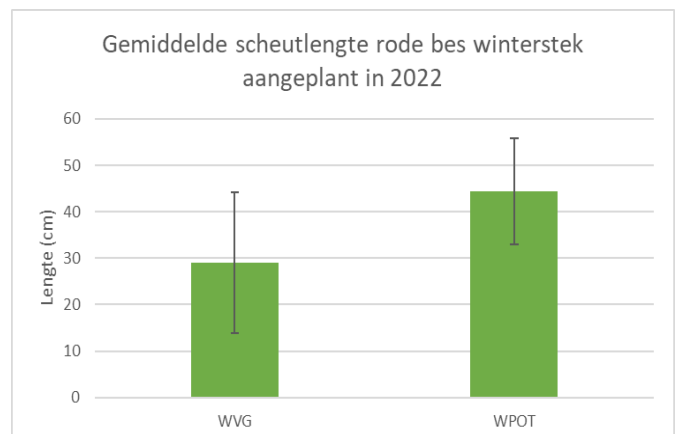
In het opkweekperceel zijn er op verschillende tijdstippen plagen waargenomen, die allesbehalve een gunstig effect hadden op de groei van het plantgoed.

Bij de metingen in 2022 werd de aardbeibloesemkever in grote aantallen waargenomen bij de bramen in substraat. Ook was een groot deel van de scheutstekken (72%) besmet met *Agrobacterium*, deze bacterie kan mogelijks tumormorvorming bij de planten veroorzaken. Gezond moeder materiaal is dus een must om kwaliteitsvol plantmateriaal te bekommen.

Grafiek 3: Gemiddelde scheutlengte braam (vergelijking tussen verschillende vermeerderingsmethoden in substraat en volle grond).

Bij rode bes werd de bessenglasvlinder ontdekt tijdens de snoei in 2022 in een groot deel van het plantgoed. Er was toen wel nog geen sprake van uitval te wijten aan deze plaag, maar dit is zeker niet uit te sluiten in de toekomst.

Grafiek 4: Gemiddelde scheutlengte winterstekken rode bes (vergelijking tussen substraat en volle grond).

Ook werden bessenbladwesp, witziekte en luizen (kleine bessenluis en bloedblaarluis) op regelmatige basis opgemerkt.

Oplettendheid geboden bij de opkweek van plantgoed rode bes en braam

Doorheen het opkweken van plantgoed zijn er verschillende valkuilen waarvoor moet uitgekeken worden. Zo dient de bemesting tijdig en frequent toegepast te worden. Aanbinden van de gesteltakken bij rode bes is ook iets wat regelmatig moet uitgevoerd worden, om een scheve groei en windschade te voorkomen. Daarnaast dienen plagen zorgvuldig opgevolgd te worden, zodat deze niet de bovenhand nemen in het opkweekperceel.

Verdere verfijning van dit project is zeker nodig om correcte informatie te bekomen omtrent het opkweken van biologisch plantgoed van rode bes en braam.

Foto 2: Waarnemen van *Agrobacterium* bij de scheutstekken braam.

Foto 3: Schade door rups van bessenglasvlinder bij rode bes.

Meer info: Er werd een [draaiboek](#) opgesteld waarin verschillende aspecten worden toegelicht die essentieel zijn voor een succesvolle biologische opkweek van rode bes en braam. Ook de administratieve verplichtingen inzake vermeerdering en opkweek van plantgoed komen hierin aan bod.

Contactpersonen: Lara De Taye, Sam Neefs

Tel: 054 32 08 46

E-mail: proefcentrum.pamel@vlaamsbrabant.be

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ